

Frederic Ozanam și sora Rozalie Rendu, o întâlnire providențială

În scrisoarea enciclică *Deus caritas est*, Papa Benedict al XVI-lea afirmă că: *"La începutul faptului de a fi creștin se găsește o întâlnire cu un eveniment, cu o Persoană, care dă vieții un orizont nou și totodată orientarea ei decisivă."*¹ Și aici sfântul Părinte vorbește despre întâlnirea cu cuvântul întrupat, Isus Cristos cel care transformă creștinul. De-a lungul timpului însă, și anumite întâlniri umane providențiale au dat vieții persoanelor implicate "un orizont nou și totodată orientarea ei decisivă".

Așa a fost întâlnirea dintre Vincențiu de Paul și Luiza de Marillac, în secolul al XVII-lea, întâlnire care a fost începutul a aproape 36 de ani de prietenie și colaborare pentru a-l sluji pe Cristos suferind în persoana săracilor. Împreună cu colaboratorii lor, preoții și frații Misionari, Fiicele Carității, au deschis un nou orizont de proximitate față de cei nevoiași transformând astfel chipul carității și nu doar din timpul lor.

O altă întâlnire nesigură, dar providențială a avut loc două secole mai târziu, în 1833, tot în Franța, între un tânăr intelectual, Frederic Ozanam, și o simplă Fiică a carității în vârstă de patruzeci și șapte de ani, sora Rosalie Rendu. Colaborarea lor directă a fost foarte scurtă însă a condus la transformarea « Conferinței de caritate » în « Societatea Sfântul Vincențiu de Paul » și la viziunea vinčențiană ce poartă amprenta visului lui Frederic de „a cuprinde lumea într-o rețea de caritate”.

Istoria originii Societății este foarte bine cunoscută și a fost amintită de multe ori în acest an în care am sărbătorit aniversarea a 200 de ani de la nașterea lui Frederic Ozanam. La încheierea acestui an, să ne concentrăm atenția mai ales asupra rolului pe care sora Rosalie l-a avut în formarea, în răspândirea și în viziunea Societății Sfântul Vincențiu de Paul.

Acestui rol i se acordă mai multă atenție din ziua de 22 august 1997 când Papa Ioan Paul al II-lea a amintit numele sorei Rosalie în predica din timpul sfintei liturghii de beatificare a lui Frederic Ozanam în catedrala Notre Dame de Paris. Sfântul părinte spunea: *"Relațiile cu vinčențienii au fost privilegiate încă de la începuturile Societății pentru că Frederic Ozanam și prietenii săi au fost conduși spre săracii din cartierul Mouffetard din Paris de o Fiică a Carității, sora Rosalie Rendu."*²

Când Frederic Ozanam și primii confrăți își croiau drumul până la biroul *Tribunei Catolice* într-o seară a anului 1833, erau cu toții conștienți că aveau obligația creștină ca viața lor să corespundă cu ceea ce spun și că trebuie să se apropie de cei nevoiași pe calea carității. Atenția lor se îndreaptă și spre viața și exemplul sfântului Vincențiu de Paul, patronul operelor de caritate despre care Frederic Ozanam va spune mai târziu: *"să-i continuăm viața, să ne încălzim inimile la inima lui și să căutăm lumină în înțelepciunea lui."*³

Sfătuitorul și ghidul lor spiritual, Emmanuel Bailly, proprietarul gazetei, a înțeles imediat aceasta. În tinerețe Bailly a vrut să devină preot în Congregația Misiunii, cunoscută în Franța sub numele de Lazariști. Deși nu fost unul dintre ei, perioada de discernământ

¹ Papa Benedict al XVI-lea, *Deus caritas est*, nr. 1.

² Papa Ioan Paul al II-lea, Predica la beatificarea lui Frederic Ozanam, Paris, 22 august 1997.

³ *Lettres de Frederic Ozanam*, vol. 1, pag. 267, Scrisoare către François Lallier, 17 mai 1838.

petrecută printre ei i-a permis să aprofundeze dragostea și cinstea față de sfântul Vincențiu de Paul, fiind astfel ecoul unei lungi tradiții de familie. Primul său băiat va purta numele de Vincențiu de Paul.

Frederic îl întâlnește pe Bailly în 1830 la puțin timp după ce ajunge la Paris pentru a urma cursurile de drept la Sorbona. Frederic are doar optsprezece ani, îi este dor de casă și este foarte uluit de acest Paris anticlerical până la violență, "o capitală a necredinței". Bailly era profesor de filozofie la Colegiul oratorienilor din Juilly, la periferia Parisului, o școală secundară pentru băieți. În 1830 deschide o pensiune chiar lângă casa lui, pe strada Estrapade la numărul 11, aproape de Facultatea de Drept și de Panteon, pentru a primi studenții din capitală. Această pensiune a fost încă de la început un loc de activități spirituale și intelectuale, ulterior și activități caritative. Experiența personală a lui Bailly ca educator și membru al asociațiilor consacrate activităților pentru ajutorarea săracilor l-a pregătit să fie îndrumătorul spiritual al primilor membri ai proaspetei Societăți Sfântul Vincențiu de Paul.

În plus, Bailly și soția sa o cunoșteau bine pe sora Rosalie și împărtășeau dragostea și dorința ei de a ajuta locuitorii din acest cartier, unul dintre cele mai sărace din Paris. Sora Rosalie purta încă din 1833 renumele de "Apostol al cartierului Mouffetrad", iar căsuța Fiicelor carității din strada Epée-de-Bois devenise "sediul social al carității" din capitala franceză. Acest sediu atrăgea oameni bogați și influenți, dar și persoane foarte sărace, tineri și oameni în vârstă, studenți și seminariști, bărbați și femei, toți, într-un fel sau altul, făcând parte din imensa rețea de caritate a sorei Rozalie.

Ozanam și prietenii săi au auzit cu siguranță vorbindu-se despre ea, mai ales după ce grupul a hotărât să se ocupe cu activități caritative. Imediat ce devine evident că acești tineri sunt gata pentru această nouă sarcină, Bailly, firește că-i trimite la sora Rozalie. Astfel, în primele zile, Frederic și prietenii săi devin așa zisele "ajutoare ale Surorilor de Caritate"⁴.

Să privim cu atenție acum modul în care vizitarea săracilor la domiciliu, prima îndeletnicire a Doamnelor de Caritate (1617) și a Fiicelor Carității (1633) devine principala activitate a Societății Sfântul Vincențiu de Paul.

Casa Surorilor din strada Epée-de-Bois a fost locul perfect în care acești tineri și-au putu începe slujirea în spirit vincentian, și aceasta nu doar datorită devotamentului total pe care sora Rozalie îl avea față de săraci, ci și pentru că în această casă exista deja tradiția de a primi tinerii studenți catolici pentru a fi inițiați în slujirea celor nevoiași. În cartea sa despre viața lui Ozanam, Henri-Dominique Lacordaire, o.p. , descrie astfel primii pași ai membrilor fondatori:

"Acești opt (de fapt șapte) au avut așadar inspirația să demonstreze încă o dată că creștinismul poate face pentru săraci ceea ce nici o altă doctrină n-a putut face nici înainte, dar nici după; în timp ce reformatorii își epuizau forțele căutând teorii ca să schimbe lumea, ei, cu foarte multă modestie, au început să urce scările spre locurile în care se ascundea sărăcia din cartier. Puteau fi văzuți, în floarea vârstei, școlarii de altădată, cum mergeau în

⁴ Sacra Congregația pentru Cauzele sfinților, Frederic Ozanam, Positio, XXIV.

cele mai dezgustătoare unghere, fără nici o silă pentru a arăta locuitorilor ce nu cunoșteau decât sărăcia și mizeria cum arată caritatea”⁵.

Sora Rosalie, din partea sa, primește acești tineri deosebiți cu brațele deschise și inima plină de bucurie. Le spunea adesea surorilor: ”Ce oameni buni sunt acești tineri, ce oameni buni!”. Nevoile săracilor din cartierul Mouffetard sunt atât de mari, iar acești voluntari generoși și plini de zel au ce să facă. Însă trebuie să ne amintim că sunt tineri veniți din provinciile Franței, nu aveau nici o experiență la Paris, nu-i cunoșteau cartierele, cum era și cartierul Mouffetard, unde mișuna mulțimea sedusă de capitală de promisiunile iluzorii ale Revoluției industriale și care era înghesuită în maghernițe respingătoare și lăsată pradă sărăciei, bolii și crimei.

Fiind studenți, aveau bani puțini și puține resurse ca să ducă persoanelor pe care doreau să le ajute. De aceea frecventează cu entuziasm școala sorei Rozalie. Însoțiți atât de aceasta cât și de surorile din comunitatea de pe strada Epée-de-Bois, încep ucenicia de slujitori vincentieni. Conferința de caritate se transformă încetul cu încetul în Societatea sfântul Vincentiu de Paul.

Chiar și biroul de asistență socială pe care guvernul napoleonian l-a deschis în fiecare cartier pentru a monitoriza casele de într-ajutorare considera acest proiect foarte favorabil. Un anume domn Lévêque, prietenul lui Bailly, povestește:

”Fiind administratorul Biroului de ajutor social al sectorului (XII) aveam în jur de 450 - 500 de familii nevoiașе pentru care, de altfel, sora Rozalie era însăși mâna providenței, familii care meritau tot interesul. Am rugat-o așadar pe sora Rozalie să facă o alegere și să pună conferința în contact cu acelea care i se păreau a fi gata să primească vizitele novicilor în practicarea carității”⁶.

Astfel acest grup mic și lipsit de experiență devine o verigă în colaborarea deja rodnică dintre sora Rozalie și surorile din casa de pe strada Epée-de-Bois și administratorul biroului de ajutor social. Tinerii făceau mult bine distribuind bonuri de alimente, îmbrăcăminte, cuverturi și lemne de foc locuitorilor din cartier care avea acest drept. Beneficiarii acestor ajutoare sociale erau în cea mai mare parte bolnavi sau în vârstă și trebuiau să meargă personal la birou pentru a beneficia de toate acestea. Sora Rozalie l-a convins pe administrator să-i încredințeze distribuirea acestor bunuri cruțându-i astfel pe ”săracii ei dragi” de această povară în plus. La rândul ei, ea dădea membrilor Societății anumite bonuri și-i autoriza să ridice bunurile și să le ducă săracilor.

Poate că este important să notăm că în ziua beatificării sorei Rosalei, urmașii unui administrator, domnul Colette de Beaudicourt, a dat Casei Mamă a Fiicelor Carității 405 cereri de bonuri de ajutoare pe care acesta le-a primit de la sora Rozalie în care aceasta detalia nevoile fiecărei persoane și modul în care erau repartizați banii. Este important de reținut faptul că domnul de Beaudicourt a păstrat ceva ce părea mai degrabă o corespondență administrativă. Acest gest subliniază una din marile calități pe care le avea sora Rozalie: aptitudinea de a colabora cu autoritățile guvernamentale, indiferent de culoarea politică. Iar guvernul aflat la putere în Franța a fost schimbat radical de mai multe ori timp de cincizeci de ani cât a trăit ea pe strada Epée-de-Bois.

⁵ Henri-Dominique Lacordaire, *Notice et panégyrique sur Ozanam* (Paris, 1872) pag. 223-224.

⁶ Citat din Marcel Vincent în cartea *Ozanam, une jeunesse romantique*, Paris 1994, pag. 275-276.

Personal, ea era apolitică. Tot ce conta era să le amintească guvernanților aflați la putere datorită pe care o au față de cetățenii săraci. Domnul de Beaudicourt precum și mulți alții aflați în aceeași funcție, chiar și cei mai înverșunați anticlericali, admirau și respectau atenția pe care o avea întotdeauna față de "săracii ei dragi". Aceasta a fost o lecție importantă pentru Ozanam și prietenii săi când au început să-și croiască drum prin apele tulburi ale ajutorului public și privat. Au înțeles foarte repede că, în ciuda generozității și dăruirii, nu vor putea furniza singuri ajutoarele cele mai urgente. O rețea de caritate era esențială. Armand de Melun, apropiat colaborator al sorei Rozalie timp de 18 ani și membru al Societății din 1839, în cartea sa despre sora Rozalie arată modul în care sfătuitoarea sa concepea această necesitate:

"În ochii ei, pentru a lupta contra invaziunii pauperismului nu era nevoie de nimic altceva de toate forțele carității publice și private: considera indispensabilă contribuția Bisericii, a statului, a asociațiilor, a persoanelor private în lupta contra unui dușman atât de teribil. Nu putea concepe ca în acest domeniu să existe rivalități, opoziții, invidii și teamă ca nu cumva ajutoarele să se epuizeze din cauza activităților multiple. Caritatea este ca Dumnezeu: îi ceri mai mult, îți dă mai mult".⁷

Sora Rozalie nu le arată tinerilor studenți doar familiile la care să meargă dându-le bonuri de alimente și îmbrăcăminte, ea împărtășește cu ei convingerile sale profunde despre modul în care fiecare persoană trebuie ajutată. Ajutorul trebuie acordat în spiritul sfântului Vincențiu de Paul care îi învăța pe colaboratori să nu privească niciodată la aparențe sau la comportamentul la care au fost reduse persoanele din cauza sărăciei: *"Întoarceți medalia, și la lumina credinței veți vedea că acești săraci îl reprezintă pe Fiul lui Dumnezeu care a vrut să fie sărac."*⁸

Armand de Melun, ne spune că atunci când întâlnea membrii Societății, fie câte unul fie în grup:

"... le recomanda să aibă răbdare și să nu considere timp pierdut timpul petrecut ascultând un sărac deoarece acesta găsește o mare mângâiere în bunăvoința cu care este ascultat când își povestește greutățile; să fie îngăduitori, văzând greșelile care nu au putut fi evitate din lipsă de educație să aibă milă și să nu-i condamne; și în sfârșit, să fie politicoși, politețea este de mare preț pentru cei care au avut mereu parte doar de dispreț și desconsiderare."

Apoi continua să-i apere pe "săracii ei dragi":

*"Oh! Dragii mei copii..., iubiți-i pe săraci și nu-i acuzați prea mult. – Lumea spune: este vina lor, sunt delăsători, fără minte, plini de vicii, leneși. – Și cu astfel de vorbe lumea își permite să treacă cu ușurință peste legea strictă a iubirii. Urâți păcatul, dar iubiți-i pe săraci. Dacă și noi am fi îndurat câte au îndurat acești oameni săraci, dacă am fi crescut și noi departe de orice influență creștină, am fi fost mai rău decât ei."*⁹

Și ei au ascultat-o! Intelectualii de la Sorbona, elitele ce studiau dreptul și medicina s-au dus la școala acestei umile Fiice a Carității cu o educație modestă. Numele ei le deschidea ușile maghernițelor în care locuiau săracii deznădăjduiți din cartierul Mouffetard.

⁷ Armand de Melun, *Viața sorei Rosalie*, Fiică a Carității, Paris 1929, pag. 119-120.

⁸ Pierre Coste, *Saint Vincent de Paul*, XI, pag. 32.

⁹ Melun, *Viața sorei Rosalie*, pag. 99-100.

Deoarece "săracii ei dragi" aveau încredere în ea, puteau avea încredere și în acești tineri. După ce efectuau vizitele, studenții se întorceau în parloar pentru a-i povesti ce s-a întâmplat și să primească din partea ei sfaturi și încurajări. Cu mult timp înaintea Conciliului Vatican II sora Rozalie și tinerii săi colaboratori practicau "reflecția apostolică", împărtășeau evenimentele și situațiile trăite împreună în slujirea celor nevoiași pentru a discerne împreună care este voința lui Dumnezeu cu ei. În ultimii ani, acest obicei s-a răspândit mult în parohii și în cadrul congregațiilor religioase, pe timpul sorei Rozalie însă nu era o practică curentă. Acest obicei dă un răspuns celor care o defăimau pe sora Rozalie acuzând-o de activism. Nici ea și nici colaboratorii ei n-au pierdut din vedere baza spirituală a slujirii. Sub îndrumarea ei, Societatea s-a format în așa fel încât fiecare membru se străduiește să realizeze "scopul pașnic - cinstirea Domnului nostru Isus Cristos în persoana unor săraci".¹⁰

Ca întotdeauna, sora Rozalie nu-și atribuie nici un merit pentru binele înfăptuit. Mai degrabă se bucură de lucrarea pe care Dumnezeu o realizează pentru "dragii ei săraci" prin intermediul acestor tineri devotați. Și de data aceasta tot Armand de Melun ne povestește reacția prietenei sale:

*"Când vedea atâția și atâția săraci revenind în Biserică datorită conferinței, atâția și atâția copii trimiși la școlile catolice, atâția și atâția muncitori ce frecventau asociațiile de rugăciune, dar mai ales când vedea membrii Societății sfântul Vincențiu de Paul cum se susțineau reciproc în lupta cu slăbiciunile umane, cum țineau legea pe care o învățau săracilor, practicau virtuțile pe care le predicau, îi binecuvânta pe tineri și mulțimea sfântului său patron că a trimis asupra lor o parte din spiritul său și o rază din caritatea sa."*¹¹

O soră din comunitatea sorei Rozalie de pe strada Epée-de-Bois, sora Saillar, adaugă o experiență personală:

*"Sora Rozalie povestea de multe ori cât era de fericită când vedea tineri precum domnul Ozanam, ... că duceau ajutoare săracilor cărând în spate lemne bucuroși fiind că le puteau lăsa în ungherele lor sărăcicioase."*¹²

Vizitarea săracilor la domiciliu continuă să se extindă sub îndrumarea și încurajarea regulată a sorei Rozalie. Numărul tinerilor implicați crește de la 7 câți au fost la prima întâlnire ajungând la aproape 70 în mai 1934.¹³ În timp ce înmulțirea numărului membrilor era bine-primită, deoarece tot mai mulți săraci din cartierul Mouffetrad puteau fi ajutați, proaspăta Societate însă are o adevărată problemă cu gestionarea acestei dezvoltări. Se caută soluții pentru a putea menține pe de o parte ajutorarea săracilor și pe de altă parte întâlnirile care devin tot mai greoaie din cauza numărului mare de membri. Susținerea reciprocă dintre membri rămâne un element esențial al slujirii, și, în timp ce numărul crește, păstrarea ei devine o preocupare majoră.

Începe să se schițeze ideea reorganizării și expansiunii. Într-o scrisoare adresată lui Ernest Falconnet, Ozanam prezintă ideea de a răspândi în toată Franța "o vastă asociație generoasă pentru ajutorarea clasei populare"¹⁴, referindu-se aici la definiția dată de Paul

¹⁰ "Originea Societății" Manualul Societății Sfântul Vincențiu de Paul (Paris, 1845) pag. 185.

¹¹ Melun, *Viața sorei Rosalie*, pag. 123-124.

¹² Sacra Congregatio Pro Causis, *Rendu, Positio*, Sumar, pag. 63.

¹³ Georges-Albert Boiddinot, SV, *Un autre Vincent de Paul: Jean-Léon Le Prevost (1803-1874)* (Montreal, 1991) pag. 105.

¹⁴ Scrisoarea lui Frederic Ozanam către Ernest Falconnet din 21 iulie 1834.

Droules, S.J., în cartea intitulată *Politica socială și creștinismul*, care spune: "în limbajul curent, această expresie este sinonimă cu cuvântul "săraci", iar sărăcia, la cea mai mică pierdere a locului de muncă, chiar și pentru câteva zile, devine mizerie, lipsa celor necesare traiului".¹⁵ Pentru a răspunde nevoilor urgente ale acestor persoane care, Ozanam era convins, aveau "prea multe nevoi și prea puține drepturi"¹⁶, Ozanam își dorește o Societate care într-o zi ar putea să "cuprindă lumea într-o rețea de caritate".¹⁷

Astfel pe 3 noiembrie 1834, de la Lyon, Ozanam îi va scrie lui Bailly abordând cu prudență eventualitatea unei scindări a Conferinței: "*Întâlnirea de caritate fiind foarte mare s-ar putea diviza în secțiuni*."¹⁸ Dorește să procedeze ușor fără să-și repeadă sfătuitorul. În timpul întâlnirii din 16 decembrie, Ozanam prezintă această idee în fața grupului. Discuțiile ce au urmat au fost foarte aprinse, cei care erau împotriva neputând însă să aducă argumente solide. Cea mai mare teamă a lor era că vor slăbi legăturile strânse de prietenie și sprijin pe care membrii le aveau la început.

Nu s-a decis nimic în cadrul acestei întâlniri și nici la următoarele două. S-au creat însă comisii, s-au întocmit rapoarte și, în final, după ce s-au calmat emoțiile, s-a decis scindarea în două secțiuni, ambele avându-l ca președinte pe Bailly; Ozanam a devenit vicepreședintele primei secțiuni: Conferința Saint-Etienne-du-Mont, în timp ce Levassor va fi vicepreședintele celei de-a doua secțiuni: Conferința Saint-Sulpice. Fiecare secțiune urma să aibă propria reuniune pe 3 martie.

Modesta Conferință de caritate a supraviețuit primei crize, o criză de creștere. De acum înainte se va putea răspândi în tot Parisul, în toată Franța și în lumea întreagă pentru a primi "în sânul ei toți tinerii creștini care vor să se unească pentru a se ruga și a participa la activitățile de caritate în regiunea în care trăiesc."¹⁹

Această divizare a Societății Sfântul Vincențiu de Paul îi dă adevărata fizionomie, nu se va mai limita doar la parohia Saint-Etienne-du-Mont. De fapt, sora Rozalie cere și primește o Conferință pentru parohia Saint-Médard. Studenții care formează această conferință provin de la Politehnică și Școala Normală Superioară și nu de la Sorbona. Nu cunoaștem cu exactitate data la care a fost înființată, însă Ozanam vorbește despre ea ca fiind "cea mai evlavioasă Conferință din capitală".

Am dori să știm ce rol a avut sora Rozalie, dacă a avut un rol, în scindarea Societății. Procesele verbale ale întâlnirilor în care s-a dezbătut acest subiect nu amintesc de ea²⁰. Unul dintre membri, Claudius Lavergne, povestește și chiar pretinde că s-a ajuns la unanimitate când s-a aflat că sora Rozalie ar fi în favoarea scindării²¹. Nu avem intenția să discutăm această chestiune. Se pare totuși că chiar dacă numele serei Rozalie nu apare în procesul verbal, ea ar fi putut influența hotărârea. De fapt, ea își dorea foarte mult o Conferință la Saint-Médard și colabora intens cu toți cei interesați și înțelegea foarte bine importanța ajutorului reciproc necesar în slujirea plină de exigențe în care tinerii s-au angajat. Viziunea sa însă este mereu aceeași: o mai bună slujire a săracilor. Dacă era convinsă, și acest

¹⁵ Paul Droules, S.J., *Politique sociale et christianisme* (Paris, 1969), pag. 24-25.

¹⁶ Scrisoarea lui Frederic Ozanam către Joseph-Théophile din 22 februarie 1848.

¹⁷ Scrisoarea lui Frederic Ozanam către Léonce Curnier din 3 noiembrie 1834.

¹⁸ Scrisoarea lui Frederic Ozanam către Emmanuel Bailly din 3 noiembrie 1834.

¹⁹ Regulamentul din 1835, primul articol.

²⁰ Extras din procesele verbale ale Primei Conferințe (1833-1835).

²¹ Sacra Congregatio Pro Causis, *Rendu, Positio*, pag. 165-166.

aspect pare evident, că scindarea grupului va duce la realizarea acestui scop, atunci, sigur, a discutat cu membrii. Așadar, într-un anumit mod, putem spune că ea a jucat un rol important în acest moment decisiv din istoria Societății.

În timp ce școala și dispensarul din căsuța de pe strada Epée-de-Bois reprezentau două aspecte esențiale ale slujirii oferite de sora Rozalie și comunitatea ei, vizitarea săracilor din cartierul Mouffetard în maghernițele pe care ei le numeau casă era activitatea lor principală. Aceasta va fi și preocuparea primordială a slujirii tinerilor "Vinențieni" pe care o vor împărtăși cu surorile și alți voluntari veniți la surori să se formeze pentru a deveni slujitorii săracilor.

Artistul american Gary Schumer a pictat un tablou intitulat "*Vizita la domiciliu*" în care ilustrează foarte bine acest aspect. Tabloul a fost purtat în foarte multe locuri anul trecut cu ocazia aniversării a 200 de ani de la nașterea lui Frederic Ozanam. În acest tablou îl putem vedea pe Frederic, îmbrăcat în toga de profesor, într-o vizită la domiciliu în cartierul Mouffetard. El este însoțit de doi studenți, unul are o plăcuță de scris pentru a învăța un băiețel, iar celălalt are un coș de pâine pentru familie. În planul îndepărtat se pot vedea cei doi îndrumători ai Societății: Emmanuel Bailly cu joben și sora Rozalie Rendu, simplă Fiică a carității.

Ozanam și-a luat doctoratul în drept, la Sorbona în anul 1836, iar trei ani mai târziu va obține doctoratul în literatură. În 1841 începe să predea literatură străină la Sorbona, iar din 1844 devine titular la catedra de literatură. Profesor talentat, nu se mulțumește să-i capteze pe studenți doar cu cursul de literatură, în același timp, le dă și ideea să se pună în slujba directă a săracilor. Frederic considera că are calitățile necesare pentru a aborda chestiunea de dreptate socială față de muncitorii săraci deoarece le cunoștea suferința, a văzut-o cu ochii săi. Își încuraja studenții să frecventeze și școala sorei Rozalie, să cunoască de la locuitorii constrânși să trăiască în mizerie în mansardele cartierului Mouffetard problemele lor îngrozitoare cu care se confruntă și să depună efort pentru a le rezolva.

Și ei au făcut toate acestea. După terminarea studiilor, o dată întorși în locurile de baștină aceștia au înființat Conferințe în parohiile lor. La moartea lui Frederic în 1853, la douăzeci de ani după ce împreună cu alți tineri a întâlnit-o pe sora Rozalie și s-au bucurat de sfaturile și ajutorul ei, Societatea Sfântul Vinențiu de Paul era răspândită pe cinci continente. Visul lui Ozanam de "a cuprinde lume într-o o rețea de caritate"²² a devenit realitate.

Chiar dacă vizita la domiciliu rămâne activitatea primordială a surorilor și a voluntarilor generoși, anumite evenimente îi obligă să-și reorienteze prioritățile, cel puțin pentru un anumit timp. Frederic sosește la Paris în 1830 în timp ce capitala era scuturată de o nouă revoluție. Anii următori până la Revoluția din 1848 au fost foarte tulburi. Este perioada baricadelor, iar sora Rozalie dă dovadă de vitejie, devine eroină. Este perioada în care Ozanam intervine în favoarea claselor sociale apărând dreptatea socială; credibilitatea sa își are rădăcinile în slujirea directă a locuitorilor încercați de suferință din cartierul Mouffetard. În 1839 Armand de Melun devine membru al Societății, iar în 1848 a fost ales deputat în Adunarea Națională și este recunoscut pentru că a reușit să convingă Adunarea să adopte un număr impresionant de legi referitoare la legislația socială din această perioadă. Datorită sfaturilor sorei Rozalie, el a cunoscut nevoile fundamentale ale săracilor precum și soluțiile

²² Scrisoarea lui Frederic Ozanam către Léonce Curnier din 3 noiembrie 1834.

posibile pentru situația lor critică și a fost în stare să-și convingă colegii influenți din Adunarea Națională să-l susțină. Așadar, chiar dacă sora Rozalie a rămas apolitică, totuși a avut o influență puternică asupra gândirii sociale și a legislației din timpul său.

Ca și cum lupta nu ar fi fost de-ajuns, inundațiile, foametea, iernile glaciale și trei epidemii de holeră (1832, 1849 și 1854) au masacrat mii de săraci măbind astfel numărul celor ruinați. Sora Rozalie și-a reluat faptele eroice care au caracterizat-o în timpul Revoluțiilor, atât ea cât și surorile din comunitate precum și numeroșii săi colaboratori au luptat împotriva acestui dușman invizibil. Așa cum nu s-a temut să urce pe baricade, nu-i este teamă nici acum, deși riscul pare mai mare, și ajută fără încetare bolnavii, muribunzii și familiile lor, îngroapă morții din cartierul Mouffetard devastat de epidemii.

În *Buletinul Societății Sfântul Vincențiu de Paul*, Frederic Ozanam povestește munca membrilor din timpul epidemiei. Timp de două luni, câțiva membri s-au lăsat conduși și îndrumați de sora Rozalie, așa cum au făcut "primii fondatori ai Societății acum cincisprezece ani".²³ Când cineva din afara Parisului apela la ajutorul sorei Rozalie, trimitea pe unul din ajutoarele sale, chiar dacă prin plecarea lui ceilalți care rămâneau în carterul Mouffetard aveau mai mult de lucru. În acest fel mai mult de două mii de victime au primit ajutor material și spiritual. Pe lângă hrană și medicamente ea le dădea să ducă săracilor și speranță, astfel "credința renăștea în casele pe care le vizitau"²⁴.

Când holera lovește din nou în 1854, sora Rozalie se apropia de vârsta de 68 de ani, iar starea ei de sănătate se deteriora. Totuși, împreună cu surorile din comunitate, cu medicii și voluntarii cumsecade și devotați, printre care se numărau și membrii Societății, toți vor munci fără încetare la ajutorarea victimelor și vor susține pe cei care au supraviețuit valului din 1854. Pe 16 august, sora îi scria parohului din Confort, satul său natal: "Suntem foarte ocupați, iar holera se tot propagă. Am pierdut multă lume; e jale multă."²⁵

În urma epidemiei, ca de fiecare dată, rămâne multă jale și sărăcie. Cei care lucrează alături de sora Rozalie sau sub îndrumarea ei, printre care se numără și membrii Societății Sfântul Vincențiu de Paul, deși principalul lor fondator, Frederic Ozanam, moare un an mai devreme, toți continuă lupta împreună cu ea pentru a ajuta populația cartierului Mouffetard care a avut atât de mult de suferit din cauza ravagiilor.

Chiar dacă nu sunt menționate în mod explicit, mai există două domenii în care influența sorei Rozalie asupra lui Frederic și a primilor membri a fost esențială: alegerea Sfântului Vincențiu ca patron al Societății și Regulamentul din 1835. Să le examinăm pe scurt.

Mai întâi, *alegerea Sfântului Vincențiu ca patron al Societății*. Încă de la început, membrii Conferinței de Caritate au o devoțiune față de sfântul Vincențiu de Paul pe care o datorează, fără nici o îndoială, influenței lui Emmanuel Bailly, a cărui spiritualitate și activitate era pătrunsă de acest spirit. Însă aceasta se datorează mai ales sorei Rozalie care-i îndrumă cu blândețe pe acești tinerii generoși și plini de entuziasm pe calea "vincențiană". Intrând în maghernițele săracilor deznădăjduiți din cartierul Mouffetard aceștia se străduiesc să descopere pe chipurile desfigurate chipul lui Cristos în suferință. Au învățat de la sora

²³ Buletinul Societății Sfântul Vincențiu de Paul.

²⁴ Melun, *Viața sorei Rosalie*, pag. 160-161.

²⁵ Scrisoarea sorei Rosalie către parohul din Confort din 16 august 1854.

Rozalie că adevărata caritate nu este nici filantropică nici socialistă, aceasta înseamnă mult mai mult și se întreține doar cu credința și convingerea că ajutându-i pe săraci îl slujesc pe Cristos prezent în ei. O scrisoare a lui Frederic Ozanam ne arată cât de bine au înțeles acest adevăr. Iată ce scrie:

*"Pentru a iubi se pare că trebuie să vedem; însă noi nu-l vedem pe Dumnezeu decât cu ochii credinței, iar credința noastră este atât de slabă. Însă pe oameni, pe săraci, noi îi vedem cu ochii trupului; sunt lângă noi și putem pune degetul și mâna pe rănilor... le putem spune împreună cu apostolul: "Tu es Dominus et Deus meus [Domnul meu și Dumnezeul meu]."*²⁶

Cu toate acestea, Societatea nu l-a ales pe sfântul Vincențiu de Paul ca patron decât în februarie 1834. Propunerea nu a venit nici din partea lui Ozanam și nici de la Bailly și în nici un caz de la sora Rozalie. Conform procesului verbal, această propunere va fi făcută de Jean-Léon Le Prevost care "făcându-se purtătorul de cuvânt al mai multor membri, cere ca Societatea să-l aleagă pe sfântul Vincențiu de Paul ca patron și să-i celebreze sărbătoarea și să se facă o rugăciune la începutul și la finalul fiecărei întâlniri."²⁷

Procesul verbal continuă: "Nici o altă propunere nu ar fi putut fi acceptată mai bine de Societate; toate intervențiile care au urmat se rezumă la felicitări și elogii aduse celui de la care a pornit."²⁸ Trebuie să notăm faptul că această propunere și cea făcută de Ozanam ca Societatea să fie plasată sub ocrotirea Maicii Domnului au fost "primele propuneri adoptate în unanimitate"²⁹.

Propunere făcută de Le Prevost este ca un fel de botez pentru Societate. Sfântul Vincențiu este ales patron în mod oficial, iar "Conferința de Caritate" devine "Societatea Sfântul Vincențiu de Paul". Mai mult, de acum încolo confrății se vor inspira din viața și activitatea sfântului Vincențiu. În 1838 Ozanam confirmă acest fapt: "În timpul întâlnirilor acum nu mai citim *Imitațiunea lui Cristos* ci *Viața Sfântului Vincențiu de Paul* pentru a ne pătrunde tot mai mult de exemplul și modul său de viață."³⁰

Membrii Societății care nu înceta să se răspândească au învățat bine din viața și activitatea lui Vincențiu de Paul, dar și din exemplele vii pe care le trăiau urmându-i spiritul și modul de viață, așa cum era Emmanuel Bailly, dar mai ales sora Rozalie devenind astfel "vincențieni" alături de ea și sub îndrumarea ei. Eforturile lor sunt descrise de Georges-Alber Boissinot, S.V., biograful lui Jean-Léon Le Prevost, cel care va deveni preot și va fonda Călugăria Sfântului Vincențiu de Paul și care a fost unul dintre cei mai apropiați colaboratori ai sorei Rozalie:

*"Emmanuel Bailly, Frederic Ozanam, Sora Rozalie Rendu, Jacob Liberman [Fondatorul Spiritanilor], Jean-Léon Le Prevost, ... [I-am putea adăuga și pe Armand de Melun], ce echipă de apostoli, de personaje sfinte colindau împrejurimile Panteonului și ale străzii Mouffetard, numită și a revoluționarilor!"*³¹

²⁶ Scrisoarea lui Ozanam către Louis Janmot din 13 noiembrie 1836.

²⁷ Extras din procesele verbale ale Primei Conferințe (1833-1835).

²⁸ Idem

²⁹ Idem

³⁰ Scrisoarea lui Frederic Ozanam către François Lallier din 17 mai 1838.

³¹ Boissinot, *Un autre Vincent de Paul*, pag. 247.

În al doilea rând, *primul regulament al Societății Sfântul Vincențiu de Paul*. Transformarea primei Conferințe de caritate într-o organizație de mai multe Conferințe răspândite în Paris și în afara lui a condus la întocmirea unei forme de reguli ce devenea esențială pentru păstrarea spiritului original. În 1835 această sarcină le revine lui Emmanuel Bailly, François Lallier și Frederic Ozanam.

Așa cum s-a întâmplat cu prima regulă a Fiicelor carității și primul regulament al Societății este rodul experienței trăite. De doi ani primii confrăți, sub îndrumarea sorei Rozalie, s-au consacrat lui Dumnezeu pentru a-l sluji pe Cristos prezent în persoana săracilor. Această simplă Fiică a Carității reprezenta exemplul calităților fundamentale ale slujirii vincentiene. Acum a sosit momentul ca această experiență să fie codificată, adică transpusă într-o serie de norme de viață mai ales pentru noii membrii care deveneau tot mai numeroși și care nu vor avea niciodată posibilitatea să o cunoască sau să trăiască alături de sora Rozalie. Se dorea ca Societatea aflată la începuturi să aibă o formă și o structură și să precizeze identitatea membrilor ca fiind vincentieni.

Cei doi ani de experiență alături de sora Rozalie și comunitatea din strada Epée-de-Bois le-au arătat membrilor că, chiar dacă sunt plini de zel și generozitate, nu vor putea să răspundă tuturor nevoilor. Prin urmare, rămânând foarte deschiși față de spiritul care-i ajuta să descopere sărăcia ce-și schimba fără încetare chipul, și-au stabilit anumite scopuri:

Isus Cristos a vrut mai întâi să practice ceea ce urma să-i învețe pe oameni... noi dorim să imităm acest model divin, în funcție de posibilitățile noastre slabe. Scopul conferinței este deci următorul:

1) *să ne susținem între noi în practicarea vieții creștine prin exemplu reciproc și sfaturi;*

2) *să vizităm săracii la ei acasă pentru a-i ajuta cu bunuri și în mod excepțional cu bani și pentru a le oferi mângâiere creștină...;*

3) *să ne implicăm, în funcție de capacitățile noastre și timpul avut la dispoziție, să-i învățăm carte și să-i educăm religios pe copiii săraci, fie liberi, fie închiși...;*

4) *să răspândim cărți de morală și religie;*

5) *să ne dedicăm la tot felul de activități caritabile în funcție de resursele de care dispunem și care să nu fie contrare cu scopul principal al societății...*³²

Conform regulamentului din 1835 membrii se obligă să practice "toate virtuțile", însă șase dintre ele sunt considerate ca fiind cele mai importante în înfăptuirea activităților de caritate. Acestea sunt: jertfirea de sine, prudența creștină, dragostea efectivă față de aproapele, zelul pentru mântuirea sufletelor, blândețea inimii și în cuvinte, dar mai ales spiritul de fraternitate.³³

Tinerii confrăți au învățat toate aceste virtuți la școala sorei Rozalie. Cu toate că nici unul dintre cei trei autori ai primului regulament din 1835 nu a citit prima regulă de viață a Fiicelor carității (nu era niciodată împrumutată), lucrând însă alături de sora Rozalie și

³² Regulamentul Societății Sfântul Vincențiu de Paul, 27.

³³ Idem, 28.

celelalte Fiice ale carității, ei au fost martori ai modului în care aceasta este pusă în practică în modul lor de a fi și în slujirea celor nevoiași. În textul din 1835 se găsește ecoul acestei reguli de viață: "Isus Cristos iubit și slujit în persoana săracilor; Isus Cristos modelul oricărei iubiri; umilință, simplitate, blândețe, compasiune, respect și dăruire în slujirea săracilor; iubirea față de aproapele unită cu zelul pentru mântuirea sufletelor; să slujim "trupește și sufletește" în același timp și în sfârșit iubirea și unitatea dintre membri pentru a se susține reciproc în slujirea săracilor".³⁴

În mai puțin de doi ani, tinerii confrăți din Societate au asimilat bine calitățile indispensabile slujirii vincentiene. De acum sunt gata să ofere un regulament oficial și celor care nu vor păși niciodată pe străzile din cartierul Mouffetard, nu vor urca scările dărăpănate ce duc spre maghernițele mizere și nici nu vor trăi în sub îndrumarea directă și blândă a sorei Rozalie atunci când vor duce ajutor și mângâiere săracilor deznădăjduiți. La fel ca prima regulă de viață a Fiicelor carității și regulamentul Societății Sfântul Vincențiu de Paul a suferit câteva modificări de-a lungul timpului. În ambele cazuri însă esența s-a păstrat și ne invită să revenim la spiritul original. Beatificarea sorei Rozalie pe 9 noiembrie 2003 a condus membrii familiei vincentiene să-și redescopere rădăcinile. Într-un articol pentru Echos de la Compagnie, publicație de comunicare internațională a Fiicelor carității, José Ramón Díaz-Torremocha, al paisprezecelea președinte internațional al Societății Sfântul Vincențiu de Paul, propunea Fiicelor Carității un subiect de reflecție care însă poate fi aplicat întregii familii vincentiene. Iată ce scrie:

"Vă propun să medităm asupra acestei întrebări: epoca noastră este chiar atât de diferită de cea a Sorei Rosalie? Sincer, cred că răspunsul este da și nu în același timp. Suferințele sunt altele, precum și cauzele durerii. Omul însă rămâne mereu același și are nevoie de aceeași atenție din partea fraților [și surorilor], are nevoie de aceeași iubire.

Vor putea găsi și astăzi alte "maici" gata să creadă, să creeze și să colaboreze la formare, cu grupuri de laici în slujirea săracilor, capabile să-i împingă înainte pentru ca să zboare singuri respectându-le și aprofundând nevoia lor de independență? Dacă este așa, câteva dintre voi ar putea să răspundă așa cum a făcut-o într-o zi sora Rosalie. Slujirea în Biserica săracilor merită acest efort."³⁵

Așa cum întâlnirea providențială dintre destinele lui Vincențiu de Paul, Luiza de Marillac și membrii fondatori ai Doamnelor de Caritate au transformat chipul carității din Franța secolului al XVII-lea și nu numai, tot așa întâlnirea providențială dintre sora Rosalie, Frederic Ozanam, Emmanuel Bailly, Jean-Leon Le Prevost, Armand de Melun și alți membri fondatori ai Societății Sfântul Vincențiu de Paul a marcat pentru totdeauna slujirea săracilor din timpul secolului al XIX-lea și care continuă astăzi pe toate cele cinci continente. Familia vincentiană care făcea primii pași în 1617 la Chatillon, un sătuc din sud-estul Franței, și-a continuat drumul ajungând până la marginile pământului pentru a realiza visul lui Ozanam să "cuprindă lumea într-o rețea de caritate". Sora Rosalie a fost și continuă să rămână o figură remarcantă în această realizare.

Sora Louise SULLIVAN, Fiică a carității,
Articol publicat în revista Echos de la Compagnie, martie-aprilie 2014
Traducere sora Magdalena

³⁴ Idem, 27-38.

³⁵ José Ramón Díaz-Torremocha, "L'actualité de la Société de St Vincent de Paul, Echos de la Compagnie, juillet-août 2004.